

Передмова та розділ «Україна» О.Шаблія / Олег Шаблій. – К.: Либідь, 2004. – С.152-155. **3.** Лотоцький С. Україна в світовому геополітичному просторі / С.Лотоцький, С.Трохимчук. – Львів: Вид-во ЛНУ, 2002. – 192 с. **4.** Рудницький С. Українська справа зі становища політичної географії Степан Рудницький. – Берлін, 1923. – 283 с. **5.** Липа Ю. Розподіл Росії / Юрій Липа. – Львів, Інститут народознавства НАНУ, 1995. – 144 с. **6.** Кубійович В. Географія України і сумежних країв / Володимир Кубійович. – Краків-Львів: Укр. вид-во, 1943. – 516 с. **7.** Базив Д.П. Геополитическая стратегия Украины / Д.П.Базив. – К.: Ин-т государства и права им.В.М.Корецкого НАН Украины, 2000. – 192 с. **8.** Боднар А.Л. Делімітація та демаркація кордонів: проблеми, пошуки, рішення / А.Л.Боднар, А.М.Дьогтяр, М.О.Трюхан // Український географічний журнал. – 1998. – № 3. – С.10-12. **9.** Staffiichuk V. Ukraine in the system of strategic goals of the European Union and Russia / Valentyn Staffiichuk // European Applied Sciences Wissenschaftliche Zeitschrift: ORT Publishing, Schwieberdingerstr. 59, 70435 Stuttgart, Germany. – 2013. – №2. – С.166-168. **10.** Бжезінський З. Велика шахівниця / Збігнев Бжезінський; [переклад з англ. Олена Фашовець] – Львів–Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. – 236 с. **11.** Лосев І. Спізнали зізнання / І.Лосев // Український тиждень. – 2011. – №46. – С.28.

Summary

V.I. Staffiichuk. The Current Ukraine's Neighbourhood Political-Geographic Position.

The article discusses the current state of Ukraine's political-geographic position under conditions of the Russian military aggression. It focuses on grouping Ukraine's first-order neighbour states by similarity of their strategic goals. The emphasis is made on the necessity of Ukraine's membership in the EU and NATO.

УДК 911.3:33:334.716 (476)

І.П. Мандрик, О.А. Шевчук

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА РОЗМІЩЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ

У статті розглянуто сучасні особливості розвитку та розміщення промисловості Республіки Білорусь. Проаналізовано основні показники роботи промисловості Білорусі у 2013 р. З'ясовано особливості галузевої структури промисловості. Виявлено структурні зрушення в обробній промисловості країни та причини, що їх зумовили. Визначено регіональні відмінності у рівні розвитку промисловості та особливості розміщення промислових центрів і вузлів по території країни. Названо найбільші промислові вузли республіки та вказано чинники їх формування. Розкрито основні проблеми розвитку промисловості Білорусі. Згідно з «Програмою розвитку промислового комплексу Республіки Білорусь на період до 20120 року» визначено пріоритетні напрями розвитку промислового комплексу країни.

Постановка проблеми. Промисловості належить вирішальна роль у розвитку економіки Республіки Білорусь, вона визначає масштаби, структуру і територіальну організацію продуктивних сил. Порівняно з іншими галузями економіки промисловість володіє вищими конкурентними перевагами. Вона є провідною в обсязі експорту країни (понад 90%) і в сумі валютних надходжень, формуванні бюджету та позабюджетних фондів, здійсненні інноваційної діяльності. Однак, в останні роки білоруська промисловість демонструє негативні тенденції, спад виробництва в основних галузях, зниження рівня конкурентосп-

роможності промислових товарів, що пов'язано з негативним впливом світової фінансової кризи. Тому дослідження сучасного стану і тенденцій розвитку промисловості Білорусі є досить актуальним з огляду на те, що Республіка Білорусь є одним з важливих торгових партнерів України.

Аналіз останніх публікацій. Дослідження сучасного стану та проблем розвитку промисловості Республіки Білорусь нині перебувають у центрі уваги переважно білоруських дослідників. Зокрема, у роботах Л.В. Козловської подано детальну економіко-географічну характеристику міжгалузевих промислових комплексів Білорусі [4] та розкрито територіальну структуру промисловості, виділено її основні елементи [5]. У публікаціях К.Андріанова [1], А.Дейнеко [2], Є.Короткої [6], А.Обуховича [8] проаналізовано розвиток промисловості Білорусі в умовах світової фінансово-економічної кризи, визначено основні проблеми та перспективні напрями розвитку галузі. Статистичні дані про основні показники розвитку промисловості Республіки Білорусь у галузевому та регіональному розрізі подано в статистичному щорічнику «Промышленность Республики Беларусь» [10] та інших інтернет-джерелах [3].

У вітчизняних виданнях інформація про окремі галузі промисловості та їх розміщення міститься переважно в підручниках та навчальних посібниках з економічної і соціальної географії країн світу та країнознавства В.В. Безуглого, С.П. Кузика, П.О. Масляка, В.М. Юрківського та ін. Однак, сучасний стан та проблеми розвитку промисловості Республіки Білорусь у працях вітчизняних науковців висвітлено недостатньо.

Метою статті є дослідження сучасних особливостей розвитку і розміщення промисловості Республіки Білорусь. Для досягнення поставленої мети нами вирішувалися такі **завдання**:

- проаналізувати основні показники роботи промисловості Республіки Білорусь та динаміку промислового виробництва за 2005-2013 рр.;
- виявити особливості сучасної галузевої структури промисловості країни; розглянути територіальні відмінності у рівні розвитку промисловості Білорусі;
- визначити основні проблеми та перспективні напрями розвитку промислового комплексу Республіки Білорусь.

Виклад основного матеріалу. Промисловість залишається ключовою галуззю економіки Білорусі в цілому, а також усіх її областей. На її частку припадає 27,3% валового внутрішнього продукту, 36,1% основних фондів, з промисловим виробництвом пов'язано 25,2% зайнятого населення країни (2013 р.). В 2013 р. у промисловості функціонувало 13615 організацій, на яких працювало 1036,9 тис. працівників. Вартість виробленої промислової продукції склала

605635 млрд руб., вартість основних засобів промисловості – 641885 млрд. руб, інвестиції в основний капітал становили 75583 млрд. руб. Основні показники роботи промисловості Білорусі наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні показники роботи промисловості Білорусі у 2005-2013 рр.*

Показники	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Кількість організацій, одиниць	8484	9501	12671	11208	11946	12479	13055	13615
Обсяг промвиробництва, млрд. руб.	64502	97335	132732	129374	166953	347655	615862	605635
Основні засоби промисловості, млрд. руб.	83553	110691	121936	137305	163237	382911	523182	641885
Інвестиції в основний капітал, млрд. руб.	4781	7974	11750	13171	16322	39833	53140	75583
Середньоспискова чисельність працівників, тис. осіб	1101,2	1101,9	1123,3	1087,9	1075,1	1073,8	1059,1	1036,9
Номінальна нарахована середньомісячна заробітна плата працівників, тис. руб.	492,9	751,4	960,9	1051,2	1315,0	2093,4	4056,5	5483,2
В % до номінальної нарахованої середньомісячної заробітної плати в цілому по економіці	106,3	108,3	110,7	107,1	108,0	110,2	110,3	108,3
Продуктивність праці, в % до попереднього року	109,3	109,1	109,2	100,1	113,1	109,2	107,3	97,1
Прибуток від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, млрд. руб.	6898	9332	14482	9788	13356	51127	76923	53391
Рентабельність продажів, %	10,8	9,2	10,6	6,9	6,9	12,7	11,3	7,5
Експорт організацій промисловості, млрд. дол. США	12,9	15,0	22,0	23,6	21,5
Імпорт організацій промисловості, млрд. дол. США	11,1	14,8	21,0	21,8	18,2

*Складено за [10].

З 2000 р., а особливо з 2005 р., у Білорусі спостерігається зростання промислового виробництва. І навіть в умовах світової фінансово-економічної кризи, яка розпочалася у 2008 р. і триває до цього часу, промисловість Білорусі демонструє зростання виробництва, за винятком 2009 і 2013 рр. (див. рис. 1).

Рис. 1. Динаміка промислового виробництва в Республіці Білорусь у 2005-2013 рр., %

За підсумками 2013 р. обсяг промислового виробництва у Білорусі склав 605635 млрд. руб., тобто темпи зростання обсягів промислового виробництва склали 95,2% порівняно з попереднім роком. Зниження обсягів виробництва порівняно з 2012 р. обумовлено: в першу чергу, результатами роботи хімічної промисловості (82,2%) і нафтопереробки (77,5%), пов'язаними з погіршенням зовнішньоторговельної кон'юнктури, а також не досягненням рівня 2012 р. в целюлозно-паперовій промисловості (91%), виробництві транспортних засобів і обладнання (94,8%), металургійному виробництві (93,9%), текстильному і швейному виробництві (97,6%), виробництві шкіри, виробів із шкіри і виробництві взуття (97,7%) і машинобудуванні (97,4%), що пов'язано зі зменшенням основних ринків збуту (перш за все Росії) і посиленням конкуренції. Позитивні результати в 2013 р. були досягнуті у виробництві електрообладнання (108,1%), деревини та виробів з дерева (108,8%), неметалевих мінеральних продуктів (103,9%), гумових і пластмасових виробів (103%) і харчових продуктів (101,9%). У результаті прийнятих заходів складські запаси знижені на 5,4 трлн рублів з 1 травня 2013 р. і склали 28 трлн рублів. Співвідношення запасів і середньомісячного обсягу виробництва покращилося на 12,2%, склавши 70,2% [3].

Промисловість Білорусі має диверсифіковану галузеву структуру, яка сформувалася під впливом особливостей її економіко-географічного положення, природних умов і ресурсів, забезпеченості трудовими ресурсами, розвиненої транспортної мережі, використання досягнень науково-технічного прогресу [4].

Одна із структурних особливостей промисловості Білорусі – значне переважання обробних галузей (90,3% до загального обсягу виробленої продукції), висока частка галузей, які визначають науково-технічний прогрес – машинобудування, хімічної і нафтохімічної промисловості (рис. 2).

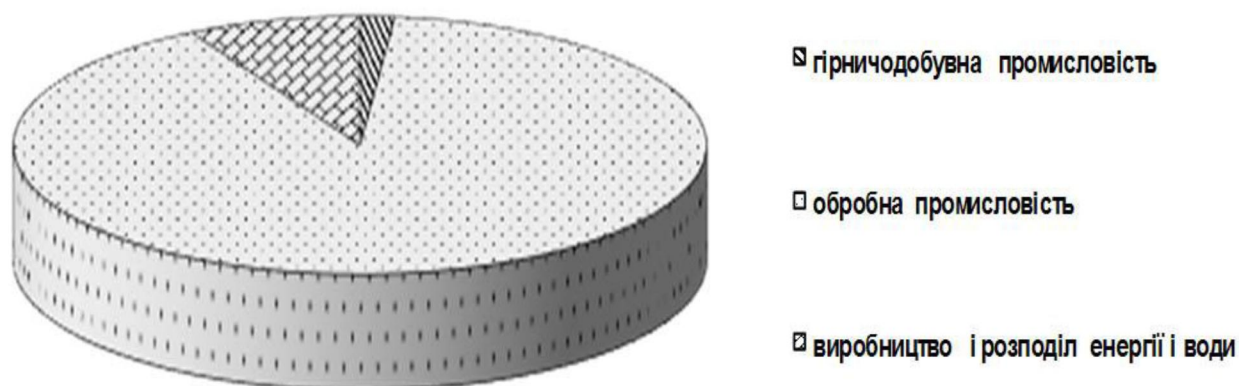

Рис. 2. Структура промислового виробництва в Республіці Білорусь у 2013 р. (в % до загального обсягу)

Ще одна особливість галузевої структури промисловості – висока частка виробництва товарів народного споживання. Вони виробляються не тільки на підприємствах легкої і харчової промисловості, а також у машинобудівній, хімічній, лісовій і деревообробній промисловості та ін.

За останніх 4 роки галузева структура промисловості Білорусі зазнала деяких змін. Структурні зрушення пов'язані зі зниженням частки виробництва нафтопродуктів, хімічного виробництва, деяким зростанням виробництва машин і обладнання, збільшенням частки харчової промисловості, виробництва електрообладнання, електронного і оптичного обладнання (табл. 2).

Загалом, світова фінансово-економічна криза виявила ряд проблем у промисловому секторі Білорусі, які раніше нівелювалися державою через державне регулювання за рахунок більш успішних секторів виробництва. Зокрема, доходи модернізованого нафтохімічного комплексу перерозподілялися на користь відстаючих секторів машинобудування і металообробки. Розпочата в роки економічного зростання модернізація промислового комплексу зіткнулася з проблемою зниження зовнішньої і внутрішньої інвестиційної активності, дефіцитом власних фінансових засобів дотаційних підприємств [1].

Тому промисловість Білорусі через низькі показники ефективності, платоспроможності, формування науково-виробничого потенціалу не змогла перейти до переважно інноваційного типу розвитку, а більшість промислових підприємств не змогли вийти на самостійне розширене відтворення капіталу [11]. Од-

нією з найважливіших проблем залишається низька продуктивність праці. За даним показником в обробній промисловості Республіка Білорусь у понад 4 рази відстає від країн Європейського Союзу, що відображає низький рівень конкурентоспроможності білоруської продукції на світових ринках [6].

Таблиця 2

Структура обробної промисловості Республіки Білорусь у 2010-2013 рр.
(в % до підсумку)*

Вид економічної діяльності	Частка продукції окремих видів економічної діяльності			
	2010	2011	2012	2013
Обробна промисловість – всього в тому числі	100,0	100,0	100,0	100,0
виробництво харчових продуктів, включаючи напої, і тютюну	22,4	19,4	20,2	24,5
швейне і текстильне виробництво	3,8	3,4	3,2	3,5
виробництво шкіри, виробів зі шкіри і взуття	0,9	0,9	0,8	0,9
обробка деревини і виробництво виробів з деревини	1,7	1,5	1,4	1,8
целюлозно-паперове виробництво, видавнича діяльність	2,1	1,8	1,6	1,8
виробництво коксу, нафтопродуктів і ядерних матеріалів	19,6	23,3	22,5	17,3
хімічне виробництво	10,0	12,6	12,9	8,5
виробництво гумових і пластмасових виробів	4,0	4,0	4,0	4,5
виробництво інших неметалевих мінеральних продуктів	5,8	4,6	4,8	6,2
металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	7,8	7,5	7,2	7,5
виробництво машин і обладнання	10,2	8,7	10,2	10,7
виробництво електрообладнання, електричного і електронного обладнання	4,3	3,9	3,8	5,1
виробництво транспортних засобів і обладнання	5,0	6,0	4,9	4,8
інші галузі промисловості	2,5	2,5	2,5	2,8

*Складено за [10].

В Білорусі спостерігаються значні регіональні відмінності у розвитку промисловості. Аналіз статистичних даних таблиці 3 свідчить про те, що найвищий рівень промислового розвитку спостерігається в Гомельській області, м. Мінську та Мінській області. Нижчий рівень розвитку промисловості характерний для Брестської та Могильовської областей. Зокрема, Гомельська область є лідером за обсягами виробництва промислової продукції (125648 млрд руб.) та виробництвом продукції на душу населення (88076 тис. руб.), а м. Мінськ займає перше місце серед регіонів Білорусі за кількістю промислових підприємств (3873) та середньосписковою чисельністю працюючих на них (209,6 тис. осіб) (табл. 3).

У 2013 р. найбільшу частку в обсязі промислового виробництва серед областей Білорусі займає Гомельська область (20,7% вартості виробленої продукції), найменшу – Брестська (9,9%) (рис. 3).

Основні показники рівня розвитку промисловості в м. Мінську та областях Білорусі в 2013 р.*

Область	Кількість організацій промисловості, одиниць	Обсяг промислового виробництва, млрд. руб.	Обсяг промислового виробництва на душу населення, тис. руб.	Середньоспискова чисельність працівників, тис. осіб
Брестська	1651	60120	43268	135,7
Вітебська	1206	95787	79487	116,4
Гомельська	1347	125648	88076	157,1
Гродненська	1287	62465	59116	110,6
м. Мінськ	3873	105705	55301	209,6
Мінська	2951	95176	67872	181,1
Могильовська	1300	60734	56522	126,4
Республіка Білорусь	13615	605635	63980	1036,9

*Складено за [10].

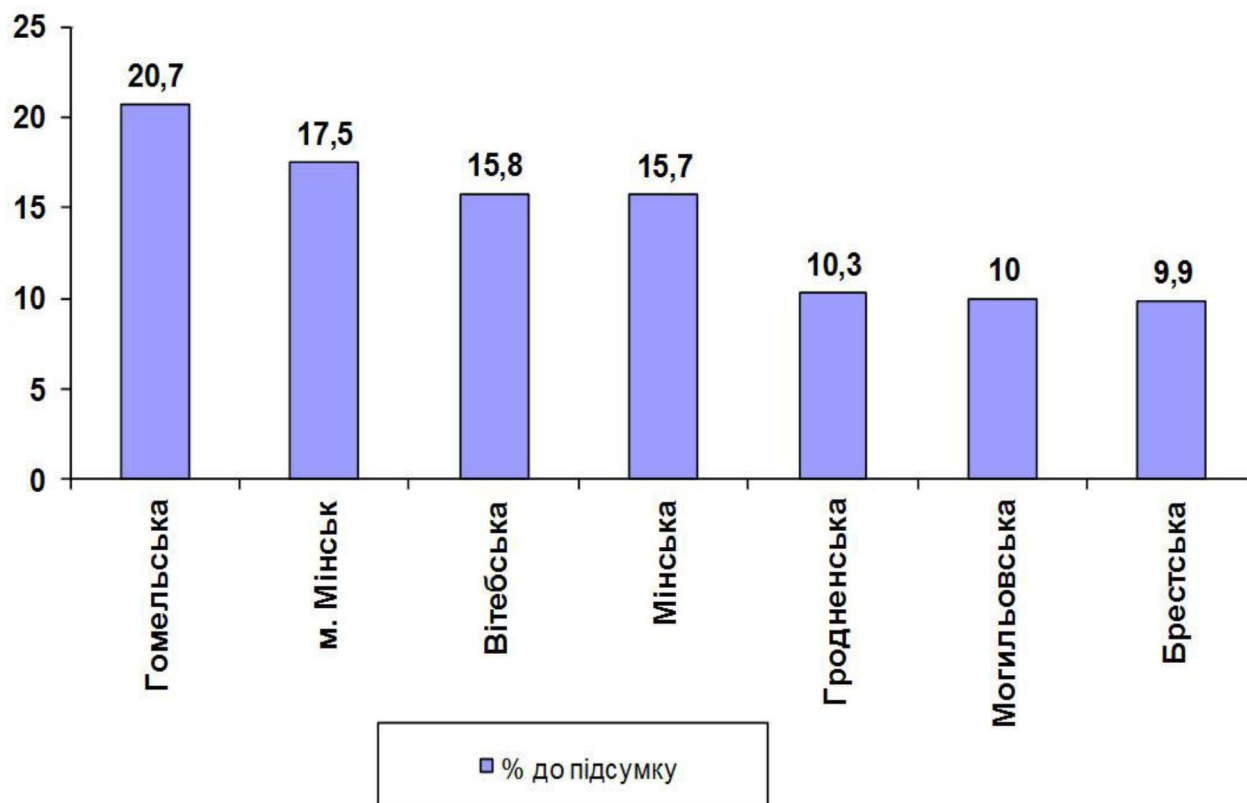

Рис. 3. Питома вага областей Білорусі та м. Мінська в обсязі промислового виробництва у 2013 р., %

У країні спостерігається також значна територіальна диференціація у виробництві окремих видів промислової продукції (табл. 4).

Частка областей Білорусі та м. Мінська у виробництві окремих видів промислової продукції за видами економічної діяльності у 2013 р.
(в % до загального обсягу виробництва в країні)*

Вид продукції	Області						
	Брестська	Вітебська	Гомельська	Гродненська	місто Мінськ	Мінська	Могильовська
Електроенергія	6,6	40,3	10,3	7,0	22,3	7,3	6,2
Сталь	0,2	-	93,6	0,0	4,9	0,4	0,9
Мінеральні добрива	0,0	0,0	5,2	14,4	0,0	80,4	-
Волокна хімічні	-	28,0	19,5	18,8	0,0	0,0	33,7
Верстати для обробки металів	4,0	48,0	42,5	0,0	3,1	2,0	0,4
Вантажні автомобілі (включаючи кар'єрні самоскиди)	-	0,1	0,0	1,3	69,3	10,1	19,2
Лісоматеріали	11,8	13,3	17,1	10,3	2,7	27,3	17,5
Папір і картон	1,2	3,3	41,6	22,1	0,2	6,8	24,8
Цемент	-	-	0,0	35,8	-	-	64,2
Тканини	32,7	24,5	5,7	0,2	2,1	0,2	34,6
Взуття	5,4	40,5	16,3	10,6	15,0	3,4	8,8
Телевізори	-	11,6	-	-	88,4	-	-
Пральні машини	-	-	-	-	100,0	-	-
Ковбасні вироби	28,8	11,1	10,6	17,4	3,9	18,1	10,1
Масло тваринне	14,2	10,3	13,6	17,5	3,5	23,3	17,6
Молочна продукція	28,3	11,1	13,3	10,3	15,3	9,9	11,8
Консерви плодоовочеві	33,9	4,7	5,6	16,1	1,7	26,3	11,7
Цукор білий	23,6	-	-	21,2	-	55,3	-
Шоколад, кондитерські вироби	3,7	7,6	22,7	0,3	31,7	10,4	23,6
Борошно	15,1	14,9	10,8	20,3	13,8	16,1	9,0
Тютюнові вироби	-	-	-	79,1	20,9	-	-

*Складено за [10].

Так, м. Мінськ займає перше місце серед регіонів країни за виробництвом продукції машинобудування – вантажних автомобілів, телевізорів, пральних машин, а також кондитерських виробів. У Брестській області найбільшого розвитку отримали харчова та легка промисловість, зокрема область займає перше місце в країні за виробництвом молочної і м'ясної продукції, плодоовочевих консервів і друге місце за виробництвом тканин. Вітебська область лідирує за виробництвом шкіри, шкіряних виробів та взуття, а також верстатів для обробки металів. Гомельська область є лідером за виробництвом електроенергії та сталі. Гродненська область займає перше місце за виробництвом борошна і тютюнових виробів. Мінська область лідирує за виробництвом мінеральних добрив, виробів з деревини та харчових продуктів, включаючи цукор, плодоовочеві

консерви. Могильовська область є лідером за виробництвом хімічних волокон, тканин і цементу.

Існуючі територіальні диспропорції у розвитку і розміщенні промисловості Білорусі пояснюються як просторовою диференціацією природних і соціально-економічних умов для розвитку і розміщення окремих галузей і виробництв, так і історичними чинниками, а саме тим, що західні райони республіки вступили на шлях індустріалізації значно пізніше, ніж східні. В західних областях країни (Брестській і Гродненській) не тільки менші обсяги промислового виробництва, а й менше великих промислових центрів.

Характерною особливістю розміщення промислових центрів і пунктів по території Білорусі є відносно рівномірний розподіл невеликих (до 10 тис. зайнятих) і розміщення основних, великих центрів (понад 50 тис. зайнятих), головним чином, в центральній частині і на сході країни. Найбільшими багатогалузевими промисловими центрами, на базі яких сформувалися промислові вузли, є Мінськ, Гомель, Могильов, Вітебськ, Гродно і Брест. Чинниками їх утворення стали можливості комбінування і кооперування підприємств, спільне використання розвиненої інфраструктури, місцевої сільськогосподарської сировини, лісових ресурсів прилеглих територій та трудових ресурсів.

Такі промислові вузли, як Слуцько-Солігорський, Полоцько-Новополоцький, Мозирський, Бобруйський розвивалися завдяки інтеграційній здатності новобудов хімічної, нафтопереробної і нафтохімічної промисловості. На основі використання вигідного транспортно-географічного положення і трудових ресурсів, місцевої сільськогосподарської і лісової сировини інтенсивно розвивалися Барановичський, Пінський, Молодечнівський, Жодіно-Борисовський, Лідський, Оршанський промислові вузли [5].

Зазначені особливості галузевої і територіальної структури промисловості Білорусі свідчать про низький рівень ефективності промислового виробництва, що обумовлює необхідність визначення пріоритетів розвитку промисловості та проведення структурних перетворень в індустрії, модернізації традиційних промислових видів діяльності, прискореного розвитку високотехнологічних науково містких виробництв, удосконалення системи державного управління промисловим комплексом, зменшення територіальних диспропорцій у розвитку промисловості.

Для вирішення вище названих проблем у країні розроблена і впроваджується «Програма розвитку промислового комплексу Республіки Білорусь на період до 2020 року» [9], згідно з якою основною метою розвитку промислового виробництва Республіки Білорусь на період до 2020 р. є: формування конкурен-

тоспроможного інноваційного промислового комплексу, орієнтованого на створення високопродуктивних робочих місць і зростання продуктивності праці за доданою вартістю не нижче 50% від європейського рівня, збільшення виробництва відповідної світовим стандартам продукції і нарощування експортного потенціалу.

Удосконалення галузевої структури промислового комплексу буде визначатися динамікою розвитку окремих його видів економічної діяльності у відповідності з потребами внутрішнього ринку і змінами світової ринкової кон'юнктури.

Визначено три блоки галузей, використання конкурентних переваг яких дозволить забезпечити якісне зростання промисловості:

1) традиційний сектор економіки і експортоорієнтовані виробництва на основі місцевих сировинних ресурсів (виробництво сільськогосподарської техніки, транспортних засобів, верстатобудування, металургійне виробництво, виробництво гумових і пластмасових виробів, деревообробка, текстильна і швейна промисловість, виробництво харчових продуктів та ін.);

2) паливно-енергетичний комплекс (ПЕК), основне завдання – підвищення ефективності виробництва енергії шляхом впровадження високоефективних технологій, а також рівня енергетичної безпеки країни, яке вирішується за рахунок продовження диверсифікації енергоносіїв шляхом уведення в баланс ядерного палива, економічно доцільного використання місцевих паливно-енергетичних ресурсів;

3) високотехнологічні наукомісткі виробництва, засновані на використанні нано- і біотехнологій, оптичних і електронних технологій (мікроелектроніка, фармацевтична і мікробіологічна промисловість, біотехнологічний сектор, виробництва на основі тонкої хімії тощо).

По всім трьом блокам поставлено дві умови розвитку: для існуючих традиційних виробництв – модернізація з підвищенням продуктивності праці, для заново створених промислових організацій – забезпечення рівня продуктивності праці не нижче, ніж у розвинених країнах.

Метою регіональної промислової політики є зменшення дисбалансу в економічному розвитку між індустріальними центрами і малими і середніми міськими поселеннями. Досягнення поставленої мети передбачає: розміщення і розвиток у малих і середніх міських поселеннях наукомістких виробництв, а також виробництв, заснованих на глибокій переробці місцевих сировинних ресурсів; підвищення ефективності роботи містоутворюючих організацій у малих і середніх міських поселеннях; визначення зон промислової спеціалізації залежно від

природних і економічних умов [9]. Одним із напрямів удосконалення територіальної структури промисловості є створення ряду спеціалізованих промислових кластерів у кожній адміністративній області.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз основних показників розвитку промисловості свідчить про те, що ця галузь залишається провідною в економіці Білорусі. Однак, в останні роки в промисловості спостерігається спад виробництва в основних експортоорієнтованих галузях, зниження рівня конкурентоспроможності промислових товарів, посилюються територіальні диспропорції у промисловому розвитку. Тому перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням і аналізом результатів упровадження «Програми розвитку промислового комплексу Республіки Білорусь на період до 20120 року».

Література

1. Андрианов К.Н. Развитие промышленности Республики Беларусь как стратегического партнера РФ по евразийскому ЕЭП / К.Н. Андрианов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.gosbook.ru/system/files/documents/2013/08/26/andrianov.doc.
2. Дейнеко А. Модернизация: приоритеты и содержание / А. Дейнеко // Экономика Беларуси. – 2013. – № 1. – С. 4-9.
3. Итоги социально-экономического развития Беларуси в 2013 году [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.economy.gov.by/nfiles/001256_588436_Itoqi_2013.pdf.
4. Козловская Л.В. Социально-экономическая география Беларуси: курс лекций. В 3-х частях. Часть 2. Экономико-географическая характеристика межотраслевых комплексов / Л.В. Козловская. – Мн. : БГУ, 2003. – 145 с.
5. Козловская Л.В. Территориальная организация хозяйственного комплекса и экономико-географическое районирование Беларуси /Л.В. Козловская [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bsu.by/cache/pdf/172643.pdf>.
6. Короткая Е.А. Анализ возможностей развития промышленного комплекса Республики Беларусь с учетом влияния последствий мирового финансово-экономического кризиса / Е.А. Короткая // Преодоление финансово-экономического кризиса: опыт Германии и Беларуси: материалы междунар. науч.-практ. конф., Минск, 19 окт. 2010 г. / Фонд им. Фридриха Эберта. – Минск: И. П. Логвинов, 2010. – С. 69-70.
7. Маненок Т. Инвестиции в Беларусь. Итоговый обзор / Т. Маненок [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.b-info.by/news/8963/>
8. Обухович А. Экономика Беларуси и мировой кризис / А. Обухович // Промышленные ведомости. – 2009. – № 3-4. – С. 32-39.
9. Программа развития промышленного комплекса Республики Беларусь на период до 2020 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.economy.gov.by/nfiles/001146_12850_Programma.pdf.
10. Промышленность Республики Беларусь: Статистический сборник. – Мн. : Белстат, 2014. – 273 с.
11. Экзамен для промышленности // Экономика Белоруси. – 2014. – № 1. – С. 6-9.

Summary

I.P. Mandryk, O.A. Shevchuk. Modern Peculiarities of the Development and Placing of Republic of Belarus Industry.

The article focuses on modern peculiarities of the development and placing of Republic of Belarus industry. The basic indexes of the work of Belarus industry in 2013 are analyzed in the paper. The peculiarities of the branch structure of the industry are found out. The structural changes and its reasons in manufacturing industry of the country were revealed. Regional differences in the industry development level and peculiarities of industrial centers and knots location at the territory of the country are defined. The biggest industrial knots of the republic are named and the factors of their forming are indicated. The basic problems of the development of Belarus industry are exam-

ined. Priority directions of the industrial complex development according to the "Program of the industrial complex development of Republic of Belarus until 2020" are defined.

УДК 331.5 (477.64-37)

К.Г. Неліпа

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ (НА ПРИКЛАДІ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО РАЙОНУ)

У статті подається коротка суспільно-географічна характеристика основних показників та тенденції функціонування ринку праці Мелітопольського району Запорізької області.

Постановка наукової проблеми. Реформування економіки України супроводжується трансформаційними змінами в системі соціально-трудових відносин, що характеризуються розширенням сфер застосування ринкових механізмів формування, розподілу і використання робочої сили. Наразі, неодмінною умовою досягнення збалансованості розвитку системи сфери зайнятості є реструктуризація ринкової інфраструктури, яка в подальшому сприятиме ослабленню негативної дії елементів стійкості та хаотичності, створюватиме умови для адекватної ринковій економіці поведінки сегментів зайнятого населення.

Аналіз останніх досліджень з цієї проблеми. Перехід України до ринкової економіки, масштабні соціально-економічні зміни у всіх сферах життєдіяльності суспільства гостро поставили питання здатності й готовності людини адаптуватися й жити в умовах непередбачуваності глобальних змін, а також змін економічних та матеріальних умов існування. Саме тоді з'явилися перші наукові доробки з вивчення проблем функціонування ринку праці, до яких можна віднести роботи: М.Долішнього, В.Петюха, Г.Гаврилюка, Е.Лібанової, Д.Богині. За останні роки питанням функціонування ринку праці займалися: О.Волкова, К.Лазоренко, О.Левада та інші.

Формулювання мети дослідження. Метою даного дослідження стала характеристика основних показників та визначення тенденцій функціонування ринку праці Мелітопольського району.

Виклад основного матеріалу. Функціонування ринку праці залежить від основних показників зайнятості та безробіття економічно активного населення. Регулювання ринку праці залежить від створення нових робочих місць, працевлаштування незайнятого населення, охоплення його громадськими роботами, професійною переорієнтацією відповідно до сучасних вимог [2].

Одна з провідних цілей функціонування ринку праці – це забезпечення раціонального використання трудових ресурсів у галузевому та територіальному